

Ministerie van VWS
t.a.v. Secretariaat programma stelselwijziging jeugd
Kamer A307
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag



Reactie ook verstuurd via <http://www.nji.nl/smartsite.dws?id=142069>

Reactie Leger des Heils op concept Jeugdwet

Visie op ondersteuning van kwetsbare kinderen en gezinnen

Het Leger des Heils richt zich in het bijzonder op risicojeugd en begeleiding van multiprobleem gezinnen (waaronder Roma-gezinnen). Het gaat daarbij om jeugdigen die zich in uiterst risicovolle situaties bevinden, zoals zwerfjongeren, tienermoeders, jongeren die vroegtijdig school verlaten, risicogedrag vertonen, zoals overmatig middelengebruik, overlast op straat, seksueel grensoverschrijdend gedrag, jongeren met beperkte verstandelijke vermogens en/of psychi(atri)sche problemen, jongeren/jong volwassenen die met justitie in aanraking komen en jongeren die uit huis worden geplaatst.

De meeste van hen hebben geen (positief) sociaal netwerk of letterlijk niemand meer die naar hen omziet. Voor hen is een integrale en sluitende aanpak nodig op het gebied van zorg en begeleiding, opvang/huisvesting, school/werk, vrije tijdsbesteding (sport/muziek/kunst/theater), toezicht/correctie, schuldhulpverlening om een effectieve oplossing te kunnen bieden voor complexe problemen waarin bovengenoemde jeugdigen zich bevinden.

Het wetsvoorstel beoogt een **integrale aanpak** mogelijk te maken. Door de zorg voor jeugdigen te decentraliseren en de verantwoordelijkheid voor jeugdhulp (vrijwillig kader) en de uitvoering van kindbeschermsmaatregelen en jeugdreclassering (gedwongen kader) bij de gemeenten neer te leggen zijn gemeenten in staat om de gewenste integrale sociaal maatschappelijke ondersteuning voor jeugdigen in risicovolle situaties beter te organiseren. De vraag daarbij is wel of een afzonderlijk wettelijk kader voor de Jeugdzorg behulpzaam is om de beoogde en ook noodzakelijke verbinding met werk, vrije tijdsbesteding, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, schuldhulpverlening, daadwerkelijk tot stand te brengen.

In de visie van het Leger des Heils moet het in het nieuwe stelsel gaan om de zorg voor jeugdigen in hun primaire omgeving. Het gaat om ergens wonen, ergens naar school of naar het werk gaan, je vrije tijd ergens op een bepaalde manier doorbrengen, met je geld omgaan, vaardigheden om maatschappelijk geaccepteerd mee te doen, om gezond gedrag in relaties, voeding, middelengebruik, het gaat om sport en om muziek, om plezier maken. Dit vraagt van gemeenten om verbinding te leggen tussen mogelijkheden die de Jeugdwet, WMO, WWB, Passend Onderwijs (en ook, in afstemming met zorgverzekeraars, AWBZ en ZvW) bieden om integrale trajecten voor jeugdigen in risicovolle situaties ook daadwerkelijk te bewerkstelligen.

Gesignaleerde knelpunten

Het Leger des Heils signaleert hierbij een aantal knelpunten in het concept wetsvoorstel die in de uitvoeringspraktijk een belemmering vormen voor het tot stand brengen van beoogde integrale trajecten voor jeugdigen in risicovolle situaties.

- **Scheiding vrijwillig en gedwongen kader.** *In de voorliggende wet wordt een stringente knip aangebracht tussen de vrijwillige Jeugdhulp en hulp in het gedwongen kader (kinderbescherming en jeugdreclassering).*

Om de ontwikkeling van de jeugdige op voornoemde leefgebieden in goede banen te leiden is soms een stevige extra steun / maatregel nodig. Dan kan er worden ingegrepen in de persoonlijke levenssfeer van de ouders en van de jeugdige. Dat kan zijn omdat objectief wordt vastgesteld, dat de ontwikkeling zodanig gevaar loopt, dat voor ontsporing gevreesd moet worden; het kan zijn omdat waargenomen is, dat de fysieke en sociale veiligheid van het kind of de jeugdige gevaar loopt, hetzij door het eigen gedrag, hetzij door het gedrag van de ouders, hetzij door de omgeving of door een wisselwerking tussen deze.

Voor een effectieve aanpak van risicojongeren is het gewenst dat op eenvoudige wijze kan worden kan worden opgeschaald cq gedown-scaled tussen vrijwillige hulp en hulp in drang- en dwangzorgkader.

Het Leger des Heils pleit ervoor dat een vorm van drang, desnoods dwang gepaard gaat met het initiëren en realiseren van trajecten van hulp en zorg, van training en begeleiding, van motivatie en bemoediging, van ondersteuning en correctie.

- **De leeftijdsgrens.** In de concept Jeugdwet wordt 18 jaar gehanteerd. De bestaande doorlooptregeling uit de Wet op de Jeugdzorg (doorlopende lijn van ondersteuning voor jongeren van 0 tot en met 22 jaar) blijft gehandhaafd als deze hulp niet onder Zvw of AWBZ wordt aangeboden.

Een groot zorgpunt m.b.t. de leeftijdsgrens zijn de lvb-jongeren. Ook zij gaan met deze leeftijdsgrens vanaf 18 jaar, in het wetsvoorstel, onder de volwassenenzorg vallen. Dit is zeer schadelijk voor een doelgroep die met 18 jaar weliswaar een kalenderleeftijd van 18 heeft, maar in feite veelal een mentale leeftijd heeft van niet hoger dan 12 jaar. Landelijk wordt erkend dat de doelgroep van kwetsbare 18+ lvb-jongeren in het huidige stelsel al vaak wordt overschat en overvraagd terwijl de jeugd-lvb, ze tot 23 jaar mogen helpen. Het Leger des Heils wil de overheveling van de doelgroep 18+ lvb-jongeren naar de volwassen hulpverlening dan ook met klem ontraden.

Het Leger des Heils pleit er sterk voor de leeftijdsgrens voor LVB-jongeren in de nieuwe Jeugdwet op 23 jaar te bepalen.

- **LVB-jongeren: onderscheid tussen lichte en matige/ernstige beperking**
In het wetsvoorstel wordt geen duidelijkheid gegeven hoe onderscheid wordt gemaakt tussen

licht verstandelijke beperking en matige/ernstige verstandelijke beperking. Daarmee is niet duidelijk welke hulp/zorg aan LVB-jongeren onder de verantwoordelijkheid gemeente resp. zorgverzekeraar vallen. Het Leger des Heils constateert in de praktijk dat het hanteren van IQ-scores van beperkte waarde is als (enige) voorspeller van het niveau van functioneren en voor de bepaling van benodigde ondersteuning.

Voorgesteld wordt om de beoordelingsschaal sociaal aanpassingsvermogen (van het NJI) gecombineerd met IQ-bepaling (ter bepaling van het cognitieve niveau) te hanteren bij indicatie/bepaling van benodigde ondersteuningsbehoefte.

- **Het woonplaatsbeginsel.** *Het wetsvoorstel regelt dat de gemeente van herkomst de kosten van jeugdhulp betaalt voor kinderen die uit een andere gemeente afkomstig zijn. Op dit moment is er onvoldoende duidelijkheid over de bekostigingswijze bij plaatsing van kinderen buiten de regio, bij netwerkpleegzorg (waar kinderen geplaatst worden bij familie/netwerk die soms aan andere kant van het land wonen), en/of indien gescheiden ouders met co-ouderschap in gescheiden regio's wonen. Wij zien dit als een belangrijk knelpunt in de transitie.*

Toegang tot jeugdhulp moet geborgd zijn ook in situaties waarbij nog niet kan worden vastgesteld welke gemeente de kosten van zorg en ondersteuning gaat betalen

- **Eigen bijdrage.** Het Leger des Heils beschouwt hulp aan jeugdigen in crisisvolle situaties als een basisvoorziening die voor iedereen – zonder belemmering - toegankelijk moet zijn. In onze visie past het niet om aan gemeenten over te laten om al dan niet een eigen bijdrage te vragen, noch om te overwegen om een eigen bijdrage in te voeren.

Het Leger des Heils pleit ervoor af te zien van de invoering van een eigen bijdrage voor Jeugdhulpvoorzieningen omdat dit naar onze mening basisvoorzieningen zijn die voor iedereen toegankelijk behoren te zijn. (Mocht het echt niet anders kunnen, dan in ieder geval op basis van draagkracht-beginsel).

- **Kwaliteitseisen.** *Wij vinden het van groot belang, dat mensen die werkzaam zijn in de zorg voor jeugdigen in hun context een vorm van voortdurende professionalisering doormaken. Er zijn vele soorten vaardigheden die verworven kunnen en soms ook moeten worden om een integraal werker in de zorg voor jeugdigen te kunnen worden. De opbouw van een beroepenregister kan een goed voertuig zijn om dit proces van professionalisering verder in te voeren.*

Wij maken ons zorgen over een mogelijke wildgroei aan kwaliteitseisen indien, naast eisen vanuit het Rijk, door gemeenten in het kader van inkoop/subsidiering/contracten verschillende aanvullende kwaliteitseisen worden gesteld.

Het is van belang dat snel inzicht wordt gegeven over de betreffende kwaliteitseisen die gesteld worden aan instellingen en professionals.

- **Ombouw LWI's.** De Leger des Heils Jeugdzorg is een van de landelijk werkende instelling (LWI) voor Jeugdbescherming. Uit voorliggende stukken blijkt dat de Provincie verantwoordelijk is voor de ombouw c.q. transitie van de BJZ's. De LWI's bevinden zich in feite in een gelijke positie als de BJZ's.

Kan worden aangegeven bij wie de verantwoordelijkheid ligt voor de ombouw c.q. transitie van de LWI's en de daarmee samenhangende frictiekosten.

- **Samenloop met invoering nieuwe wetten.** *De invoering van o.a. de nieuwe wet Kinderbeschermingsmaatregel wordt doorgeschoven na de transitie. Dit brengt een goede implementatie van deze nieuwe wet in de knel. De verwachte maatregelen in de AWBZ (decentralisatie begeleiding en scheiden wonen/zorg) zullen ook financiële gevolgen hebben voor de uitvoering van integrale jeugdhulp door gemeenten.*

De bovengeschetste samenloop van de invoering van deze nieuwe wet Kinderbeschermingsmaatregel met de Jeugdwet (en daarmee de transitie) vinden wij een zorgpunt.

Envoy drs Cornel Vader

Directeur Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg